

Vergaderjaar 2020–2021

32 317

JBZ-Raad

Nr. 707

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 10 september 2021

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over de brief van 26 augustus 2021 over de ingelaste JBZ-Raad 31 augustus (Kamerstuk 32 317, nr. 704).

De vragen en opmerkingen zijn op 27 augustus 2021 aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid voorgelegd. Bij brief van 30 augustus 2021 zijn de vragen beantwoord.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van Meenen

De griffier van de commissie,
Brood

Inhoudsopgave

I.	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersonen	2
1.	Vragen en opmerkingen vanuit de VVD-fractie	2
2.	Vragen en opmerkingen vanuit de D66-fractie	4
3.	Vragen en opmerkingen vanuit de PVV-fractie	9
4.	Vragen en opmerkingen vanuit de CDA-fractie	11
5.	Vragen en opmerkingen vanuit de SP-fractie	14
6.	Vragen en opmerkingen vanuit de VOLT-fractie	17
7.	Vragen en opmerkingen vanuit de SGP-fractie	24

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersonen

1. Vragen en opmerkingen vanuit de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie maken zich zorgen over de ontwikkelingen in Afghanistan en de gevolgen voor inwoners die te maken hebben met een (sterk) verslechterende veiligheidssituatie in het land na overname door de Taliban. Zij zijn dan ook positief over het inlasten van deze Raad, hebben kennisgenomen van de brief over de ingelaste JBZ-Raad op 31 augustus en hebben nog enkele vragen.

De leden van de VVD-fractie lezen dat vooralsnog vooral sprake is van intern ontheemden maar dat dit snel kan veranderen. Heeft het kabinet voldoende zicht op vluchtelingenstromen vanuit Afghanistan naar omliggende landen? Zo niet, hoe kan deze monitoring worden verbeterd?

Antwoord

Gemandateerde organisaties als de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR en de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) monitoren deze vluchtelingenstromen goed. Ook het kabinet kan met deze informatie de vluchtelingenstromen monitoren.

De leden van de VVD-fractie delen het uitgangspunt van het kabinet dat opvang van vluchtelingen zoveel mogelijk in de regio moet plaatsvinden en dat de inzet van de EU hier primair op gericht moet zijn. Kunt u toelichten in welke landen in de regio rondom Afghanistan al sprake is van opvang van vluchtelingen, al dan niet met ondersteuning van de UNHCR of EU? Kunnen deze bestaande initiatieven worden uitgebreid als dit nodig is voor een stijgende Afghaanse vluchtelingenstroom? Zo niet, met welke landen in de regio kan hiervoor op korte termijn worden samengewerkt? Welke middelen heeft de EU hiervoor ter beschikking en is dit in samenhang met bijdragen van andere landen naar verwachting toereikend voor de grootschalige vluchtelingenopvang in de regio? Zo nee, wat is nodig? En welke drukmiddelen kan de EU inzetten indien buurlanden weigeren om opvang in de regio te bieden?

Antwoord

Aangezien het conflict in Afghanistan al decennia duurt, vangen omliggende landen al jaren vluchtelingen op, vooral Iran en Pakistan. Het gaat in Iran om circa 3,5 miljoen Afghanen en in Pakistan om 2 miljoen. Deze landen krijgen hier ondersteuning voor, onder andere ook van UNHCR en de EU. Voorbereidingen zijn gaande om deze opvang uit te breiden, maar hier zit wel een limiet aan. Daarom is de EU ook in gesprek met andere buurlanden (Turkmenistan, Oezbekistan, Tadjikistan) van Afghanistan om te bezien in welke mate zij vluchtelingen kunnen opvangen. De EU heeft onlangs aangekondigd het budget voor

noodhulp aan de Afghaanse bevolking en vluchtelingen in buurlanden te verhogen van 57 miljoen naar 200 miljoen euro.

Deze leden kunnen zich vinden in de door het Sloveens EU-voorzitterschap opgestelde verklaring en moedigen u aan deze te onderschrijven. Hoewel de leden zich zorgen maken over de mogelijke vluchtelingenstroom die op gang komt, zijn deze leden geen voorstander van verhoging van de inspanning op het terrein van hervestiging. Zoals uw kabinet eerder aangaf kampt Nederland al met grote uitstroomproblemen van statushouders uit COA-locaties door woningnood en zal een groter aantal asielzoekers niet op goede en zorgvuldige wijze kunnen worden begeleid tijdens en na de asielprocedure. Wel kan het aantal te hervestigen vluchtelingen waaraan Nederland zich heeft gecommitteerd wat deze leden betreft meer worden toegespitst op Afghaanse vluchtelingen die passen in de Nederlandse samenleving, mede om de integratie zo goed mogelijk te laten verlopen.

De leden van de VVD-fractie hebben zorgen over de gevolgen van de situatie van Afghanistan voor de interne veiligheid van de EU. Zij wijzen u op eerder ingediende vragen van de VVD-fractie en verwachten dat u op deze JBZ-raad zal pleiten voor zorgvuldige screening van alle asielzoekers op banden met bijvoorbeeld de Taliban.

Antwoord

Het kabinet onderschrijft het belang van zorgvuldige screening en zal hier tijdens de JBZ-Raad dan ook aandacht voor vragen.

Ook zien zij zich, met het voorval in Frankrijk waarbij personen gelieerd aan de Taliban mee terugkeerden naar Frankrijk, in het nut en de noodzaak van een strenge buitengrensprocedure bij de herziening van het Gemeenschappelijk Europees Asielstelsel gesterkt. Zij hopen dan ook dat u het belang hiervan op deze JBZ-raad nogmaals wilt benadrukken.

Antwoord

Deze situatie onderstreept wederom de noodzaak tot voortgang ten aanzien van de onderhandelingen over het migratie- en asielpact. Het kabinet deelt het standpunt van de VVD-fractie dat de huidige situatie het belang van een goede screeningprocedure aan de buitengrens van de EU nogmaals onderstreept. Het voorstel voor de Screeningsverordening¹ omvat ook een veiligheidscheck om zeker te stellen dat van de persoon in kwestie, een vreemdeling op de Schengenbuitengrens die niet aan de voorwaarden voor toegang voldoet of is aangehouden vanwege illegale grensoverschrijding, geen dreiging uitgaat voor de nationale veiligheid. Het kabinet is al enige tijd van mening dat het voorstel voor de Screeningsverordening los van de andere voorstellen kan worden afgewikkeld. Meerdere lidstaten lijken echter ten aanzien van deze voorstellen nog steeds te willen vasthouden aan de pakketbenadering. Andere lidstaten delen het standpunt van het kabinet en pleiten juist nu ook voor voortgang.

Tot slot, het is positief te lezen dat de EU gezamenlijk verklaard dat de acties van Wit-Rusland onaanvaardbaar zijn en dat ferm wordt opgetreden tegen het inzetten van migratie als een geopolitiek drukmiddel. Wel zijn zij benieuwd welke middelen de EU reeds heeft ingezet om deze acties door Wit-Rusland te stoppen. Welke activiteiten het kabinet onderneemt om, in lijn met de motie van het lid Brekelmans (Kamerstuk 21 501-02 nr. 2385), aanvullende sancties tegen Belarus voor te bereiden?

¹ Zie het BNC-fiche, Kamerstuk 22 112, nr. 2958.

Antwoord

Het kabinet acht elke poging van derde landen om migranten voor politieke doeleinden te gebruiken onacceptabel, en heeft reeds meermaals in Europees verband opgeroepen tot gezamenlijk en stevig optreden in de richting van Belarus. Zoals eerder aan uw Kamer medegedeeld, heeft de Europese Raad in de Raadsconclusies van de Europese Raad van 24 en 25 juni jl. (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1721) elke poging van derde landen om migranten voor politieke doeleinden te gebruiken veroordeeld en verworpen. Op de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) van 12 juli jl. Kamerstuk 21 501-02, nr. 2390), waar de kwestie Litouwen ook ter sprake kwam, heeft het kabinet conform de motie van het lid Brekelmans, in brede zin aangegeven open te staan voor het treffen van voorbereidingen voor een vijfde sanctiepakket tegen het Belarussische regime. Over de uitwerking van deze nieuwe sancties wordt nu in EU-verband verder gesproken.²

Voorts vragen deze leden zich af of de huidige ondersteuning door Frontex voldoende is voor de grensbewaking bij Wit-Rusland. Zo niet, vragen wij het kabinet hier ook aandacht voor te vragen bij de raad.

Antwoord

Op verzoek van Litouwen is Frontex³ sinds begin juli aanwezig aan de EU-buitengrenzen met Belarus. De inzet is later die maand geïntensiveerd. De EU en de lidstaten nemen de nodige maatregelen om de EU-buitengrenzen effectief te beschermen, illegale grensoverschrijding te voorkomen en de betrokken lidstaten te ondersteunen. Ook is er contact met de landen waaruit vluchten naar Belarus vertrekken. Zoals herhaaldelijk aangegeven wenst het kabinet zowel operationeel als politiek de landen aan de grens met Belarus in EU-verband te blijven steunen. Frontex staat in nauw contact met de betrokken lidstaten en monitort de situatie.

2. Vragen en opmerkingen vanuit de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben de brief van het kabinet ten behoeve van de extra ingelaste JBZ-raad gelezen en hebben daar nog enkele vragen over.

Ontwikkelingen Afghanistan

De leden van de D66-fractie maken zich ernstige zorgen over de ontwikkelingen in Afghanistan. Met het abrupt eindigen van de evacuaties zijn er veel Afghanen achter gebleven die vrezden voor hun leven vanwege hun werk voor Westerse troepen of vanwege andere redenen. Daarnaast zijn er ook Afghanen met een Europees paspoort achtergebleven, waaronder Nederlanders. De inzet moet daarom erop gericht blijven om al deze mensen zo snel mogelijk in veiligheid te brengen, waarbij naast alle Nederlanders, alle Afghanen die vallen onder de motie van het lid Belhaj c.s.⁴ zo snel mogelijk naar Nederland dienen te worden overgebracht. Deelt u de mening van de D66-leden dat het kabinet de verplichting heeft om alle mensen die onder de zojuist vermelde motie van het lid Belhaj c.s. vallen, alsnog zo snel mogelijk als dat veilig kan naar Nederland dient te

² Verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 12 juli 2021. Kamerstuk 21 501-02, nr. 2390.

³ Agentschap voor het beheer van de operationele samenwerking aan de buitengrenzen van de lidstaten van de Europese Unie

⁴ Verslag van de informele JBZ-raad van 14 tot 16 juli d.d. 19 augustus 2021. Kamerstuk 32 317, nr. 703.

halen? Welke mogelijkheden ziet u tijdens deze raad om daar stappen op te zetten, bijvoorbeeld in samenwerking met andere lidstaten? Hoe gaat de Staatssecretaris zich hier concreet voor inzetten, bijvoorbeeld m.b.t. het vinden van alternatieve evacuatiemogelijkheden?

Antwoord

Zoals schriftelijk aan de Kamer gemeld, is het Nederlandse militaire- en ambassadeteam op instructie van de VS op 26 augustus uit Kaboel vertrokken.⁵ Desondanks worden de inspanningen van het kabinet voortgezet om ook diegenen te helpen die voor evacuatie in aanmerking komen en nog in Afghanistan zijn achtergebleven. Zo blijft tot 31 augustus a.s. een Nederlandse C-130 met een klein team militairen en een ambassadeteam aanwezig in de regio. Deze C-130 is snel inzetbaar indien er zich mogelijkheden voordoen om, tegen de huidige verwachtingen in, toch extra personen vanuit Kaboel naar Nederland te brengen. Ook zal in deze periode een speciaal consulaire team aanwezig blijven in de regio. Daarnaast blijven ook de teams in Den Haag die zich bezighouden met de inventarisatie van de doelgroepen van de motie van het lid Belhaj c.s.⁶ voorlopig in stand. Al met al zal het kabinet zich blijven inzetten voor de personen die zich hebben gemeld en die aan de criteria voldoen. Het kabinet zal hierbij inzetten op samenwerking met Europese partners, zoals ook de afgelopen periode is gebeurd.

En op welke manieren wordt er samengewerkt met Europese collega's om te zorgen dat alle Afghanen die voor Westerse troepen hebben gewerkt en een Europees paspoort hebben zo snel mogelijk in veiligheid naar Europa over te brengen? Wilt u toezeggen de Kamer van deze voortgang op de hoogte te blijven houden? Wat is de verwachte opstelling van landen zoals Frankrijk, Duitsland en het VK als het gaat om het ophalen van Afghanen en Europese burgers die de evacuaties niet hebben gered?

Antwoord

De afgelopen periode hebben de Europese partners nauw samengewerkt om zo veel mogelijk Afghanen die voor de Europese troepen hebben gewerkt in veiligheid te brengen. Op dit moment is het te vroeg om in te kunnen schatten wat de mogelijkheden de komende periode zullen zijn. Zoals hierboven reeds gemeld zal het kabinet zich blijven inzetten voor mensen die zich hebben gemeld en die aan de criteria voldoen en hierbij inzetten op samenwerking met de Europese partners. Ook verwijst het kabinet hierbij naar de beantwoording van de vragen gesteld tijdens het schriftelijk overleg Raad Buitenlandse Zaken Gymnich van 2 en 3 september 2021 die uw Kamer ook vandaag toekomt.

Kan er al wat gezegd worden over welke lessen we kunnen leren van bijvoorbeeld Frankrijk, dat de evacuatie van haar krijgsmacht gelieerd personeel eerder heeft geëvacueerd en opgevangen en in hoeverre wordt hier ook over gesproken tijdens de Raad?

Antwoord

⁵ Kamerbrief Arriveren Nederlands ambassadeteam in Kaboel d.d. 24 augustus 2021. Kamerstuk 27 925, nr. 805.

⁶ Motie van het lid Belhaj c.s. over aanpassing van het beschermingsbeleid voor personeel dat voor de Nederlandse missie heeft gewerkt en over snelle evacuatie dan wel aanmerking als risicogroep bij asielaanvraag d.d. 19 augustus 2021. (Kamerstuk 27 925, nr. 788)

Zoals met de Kamer besproken in het Commissiedebat op 17 augustus jl. wordt de evacuatieoperatie geëvalueerd om lessen te trekken uit de gebeurtenissen. Daarnaast zal het kabinet conform de moties van de leden Jasper van Dijk en Van der Lee⁷ ook een onafhankelijk overkoepelend onderzoek instellen naar twintig jaar Nederlandse inzet in Afghanistan. Dit naast de gebruikelijke onafhankelijke eindevaluatie van de Nederlandse bijdrage aan de Resolute Support missie. Zoals eerder toegezegd zal de opzet van het overkoepelende onderzoek met de Kamer worden gedeeld.

Het Sloveense Voorzitterschap heeft voor de JBZ-raad van 31 augustus (Kamerstuk 32 317, nr. 706) de Ministers verantwoordelijk voor migratie uitgenodigd om de recente ontwikkelingen in Afghanistan en de gevolgen daarvan voor migratie en asiel te bespreken. Naar verwachting is een evaluatie van de evacuatie daar geen onderdeel van.

Tot slot op dit punt vragen deze leden of er zicht is op hoe groot de groep Afghanen is die in eerste instantie niet onder de evacuatiegroep vielen, maar wel gevaar lopen omdat ze bijvoorbeeld voor internationale ngo's hebben gewerkt of als vrouw studeerden? Wordt er op de Raad ook gesproken over hoe we deze mensen, in samenwerking met andere NAVO-bondgenoten in veiligheid kunnen brengen in bijvoorbeeld Europese lidstaten, de VS of Canada?

Antwoord

Zoals gemeld in de Kamerbrief op 24 augustus jl.⁸ is een grote inspanning verricht om zicht te krijgen op de mensen die op grond van motie-Belhaj c.s.⁹ in aanmerking zouden kunnen komen voor evacuatie naar Nederland. In de eerste dagen na het aannemen van de motie waren duizenden meldingen gedaan door mensen die een beroep op deze motie deden. Dat aantal werd met de dag groter. Momenteel zijn er circa 13.000 mails binnengekomen waarvan, ondanks de grote inspanningen, het overgrote deel nog niet is geregistreerd. Het is derhalve niet mogelijk om te zeggen hoeveel van hen gevaar lopen. Daarnaast informeerde het kabinet u op 26 augustus jl.¹⁰ dat de teams in Den Haag die zich bezighouden met de inventarisatie van de doelgroepen van de motie-Belhaj c.s.¹¹ voorlopig in stand worden gehouden. Het kabinet zal zich blijven inzetten voor de personen die zich hebben gemeld en die aan de criteria voldoen. Tegelijk schreef het kabinet op 26 augustus jl.¹² dat het op dit moment nog niet mogelijk is exacte aantallen evacués te noemen voor de verschillende groepen.

Voorts vragen de leden van de D66-fractie de Staatssecretaris toe te lichten hoe zij verwacht dat een «integraal EU-actieplan voor Afghanistan» er precies uit zal zien? Wat willen landen als Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk met dit plan? En kan de Staatssecretaris in bredere zin de (verwachte) positie van deze landen op deze Raad schetsen? Is de

⁷ Motie van het lid Jasper van Dijk over een onafhankelijk onderzoek naar de betrokkenheid van de NAVO-landen bij de oorlog in Afghanistan d.d. 23 april 2021. Kamerstuk 27 925, nr. 772, en motie van het lid Van der Lee c.s. over de opzet voor een onafhankelijk overkoepelend onderzoek tijdig aan de Kamer verstrekken d.d. 23 april 2021. Kamerstuk 27 925, nr. 775.

⁸ Brief stand van zaken evacuatie Afghanistan. Kamerstuk 27 925, nr. 804.

⁹ Kamerstuk 27 925, nr. 788, d.d. 19 augustus 2021.

¹⁰ Brief beëindiging evacuatieoperatie Afghanistan. Kamerstuk 27 925, nr. 805

¹¹ Kamerstuk 27 925, nr. 788, d.d. 19 augustus 2021.

¹² Zie noot 10.

Staatssecretaris het met bovengenoemde leden eens dat het belangrijk is dat er n.a.v. deze Raad een krachtig en gezamenlijk geluid vanuit de EU komt waaruit blijkt dat de EU de Afghaanse bevolking steunt en helpt waar dat kan en nodig is? Is de Staatssecretaris zich daarnaast bewust van het feit dat de buurlanden van Afghanistan al het grootste gedeelte Afghaanse vluchtelingen opvangen en dat het «EU-actieplan» dus zeer stevig moet zijn om geloofwaardig en effectief te kunnen zijn?

Antwoord

Tijdens de JBZ-Raad van 31 augustus is het kabinet inderdaad voornemens om samen met enkele andere lidstaten de Europese Commissie op te roepen om te komen tot een gezamenlijke Europese inzet, mogelijk in de vorm van een integraal EU-actieplan voor Afghanistan. Het kabinet acht het van belang, afgezien van de vorm of naam van de EU inzet, dat de EU gezamenlijk reageert op de uitdagingen die de huidige situatie in Afghanistan met zich meebrengt, en zich gezamenlijk voorbereidt op de mogelijke gevolgen voor de EU op het terrein van migratie en asiel. Ondanks dat op dit moment vooral het aantal intern ontheemden toeneemt en het aantal Afghanen dat naar buurlanden vlucht beperkt is, kan de situatie snel veranderen en is het daarom van groot belang op alle scenario's voorbereid te zijn.

De EU-lidstaten die oproepen tot een gezamenlijke EU-inzet, waaronder Nederland, achten daarbij de volgende aspecten van belang. Allereerst moet worden ingezet op het adresseren van de humanitaire noden van de Afghaanse bevolking. Indien migratiestromen naar buurlanden op gang komen, zal opvang van ontheemde Afghanen voorts primair in de regio plaats moeten vinden. De EU dient de regio hierbij te ondersteunen, en samen te werken met UNHCR en IOM om deze opvang mogelijk te maken. De Commissie wordt opgeroepen in dialoog te treden met landen in de regio en van transit om de samenwerking op het gebied van migratiemanagement fors te intensiveren. Onderdeel van deze samenwerking is in eerste instantie het bijdragen aan duurzame opvang van vluchtelingen, maar ook het ondersteunen bij o.a. grensbewaking en het tegengaan van mensensmokkel. De Europese Commissie dient hiertoe EU-fondsen beschikbaar te stellen. Daarnaast achten deze lidstaten het van belang dat de EU en haar agentschappen voorbereid zijn op eventuele verhoogde migratiestromen naar de EU. Hierbij is m.n. van belang dat Europese buitengrenzen op orde zijn en registratie van asielzoekers via EURODAC daadwerkelijk plaatsvindt. Ook de veiligheidsaspecten verdienen aandacht. Ten slotte onderstreept deze situatie wederom de noodzaak tot voortgang ten aanzien van de onderhandelingen over het migratie- en asielpact. Het Verenigd Koninkrijk heeft de Europese Unie op 31 januari 2020 verlaten en neemt daarom niet deel aan de JBZ-Raad.

Dit kan wat de leden van de D66-fractie betreft alleen als dit actieplan (ook) substantiële en duurzame hulp biedt, waarin ruim aandacht is voor humanitaire aspecten zoals fatsoenlijke opvang, het bieden van psychosociale steun en perspectief. Daarnaast is het voor deze leden vanzelfsprekend dat het overbrengen van de gestrande evacuees (waaronder de Nederlanders) naar verschillende EU-lidstaten en in het geval van de groepen die vallen onder de motie van het lid Belhaj c.s. naar Nederland, ook onder het actieplan vallen en krijgen hierop graag een bevestiging van de Staatssecretaris. Op welke manier wordt daar in het actieplan vorm aan gegeven?

Antwoord

Het kabinet is voorstander van een actieplan om als EU op integrale en gecoördineerde wijze de regio bij te staan. In antwoord op de vragen van de leden van de D66-fractie wordt hierboven nader op het actieplan ingegaan. Voor de vragen over Europese samenwerking inzake de evacuatie verwijst het kabinet naar desbetreffende vragen van de D66-fractie hierboven en naar de beantwoording van de vragen gesteld tijdens het schriftelijk overleg Raad Buitenlandse Zaken Gymnich van 2 en 3 september 2021 die uw Kamer ook vandaag toekomt.

Tot slot op dit punt achten deze leden het van belang dat wordt toegezegd en dat de Staatssecretaris zich er (pro)actief voor inzet dat alle acties en voornemens in het actieplan, dan wel de inzet in gezamenlijke verklaringen, in overeenstemming is met het internationale en EU-recht, evenals het VN-Vluchtelingenverdrag, en dat dit hierin expliciet wordt bevestigd. Kan de Staatssecretaris dit bevestigen?

Antwoord

Het kabinet deelt vanzelfsprekend het standpunt van de leden van de D66-fractie dat de gezamenlijk EU-inzet als gevolg van de huidige situatie in Afghanistan in overeenstemming dient te zijn met de van toepassing zijnde Europese en internationale wet- en regelgeving.

Verder juichen de leden van de D66-fractie de oproep van de Europese Commissie toe om meer inspanningen op het terrein van hervestiging te verrichten. Meer hervestiging is de enige manier om legale migratie te bevorderen en irreguliere migratie af te remmen. Op deze manier is het mogelijk migratiestromen te reguleren, iets wat alle lidstaten zeggen te willen. Deze leden zijn dan ook benieuwd wat de reacties op deze oproep zijn van zowel Nederland als de andere lidstaten en of de lidstaten hierop bereid zijn gezamenlijk een krachtig signaal af te geven.

Antwoord

Het kabinet steunt het in Europees verband intensiveren van migratiesamenwerking met buur- en transitlanden om die landen te ondersteunen wanneer migratiestromen op gang komen. Voor het kabinet dient dit primair gericht te zijn op opvang in de regio. Door middel van hervestiging kan een bijdrage worden geleverd om die opvang te ontlasten. Vooralsnog dient bezien te worden hoe de situatie zich ontwikkelt in Afghanistan en de regio, en welke noden er in eerste instantie zullen ontstaan. Naar verwachting zal de Commissie in de JBZ-Raad haar oproep aan lidstaten om meer inspanningen op het terrein van hervestiging toelichten. Op basis van ontwikkelingen in Afghanistan en de regio en de toelichting van de Commissie zal het kabinet hierover een standpunt bepalen.

Tot slot toont de crisis in Afghanistan andermaal de noodzaak om te komen tot een gezamenlijk Europees migratiepact. De leden vragen de Staatssecretaris of zij beweging hierop verwacht na aanleiding van de recente ontwikkelingen en zo ja op welke wijze. Wat zal het kabinet doen, naast aandringen op voortgang, om te zorgen dat deze discussie uit de impasse komt?

Antwoord

Het kabinet verwijst voor de beantwoording graag naar het antwoord op een gelijklopende vraag van de leden van de VVD-fractie.

De leden van de D66-fractie kijken met zorgen naar de situatie aan de grens van Belarus-Litouwen en Belarus-Polen.¹³ De acties van Belarus om migranten in te zetten als geopolitiek drukmiddel zijn onacceptabel en de leden vinden het dan ook goed dat dit wordt veroordeeld. Tegelijkertijd zijn de betreffende migranten de dupe van dit machtsvertoon. De leden van de D66-fractie zien in de reactie van de lidstaten vooral focus op extra grensbewaking, maar minder aandacht voor de noodzaak tot xde omgang met deze migranten. Zij moeten humaan, conform internationale en Europese verdragen worden opgevangen en geholpen worden. De weigering van Polen om de migranten toe te laten gaat daar tegenin, en mag niet worden getolereerd. Wat gaat de Staatssecretaris met haar Europese collega's doen om ervoor te zorgen dat deze migranten, evenals de migranten op de grens tussen Belarus en Litouwen, hun recht kunnen uitoefenen en fatsoenlijk worden opgevangen?

Antwoord

De Europese lidstaten hebben op 18 augustus de acties van Belarus om migranten in te zetten als geopolitiek drukmiddel unaniem veroordeeld. Voor het kabinet staat vast dat de opvang en asielprocedures conform de internationale en Europese regelgeving plaats moet vinden en heeft dit ook tijdens de ministeriële IPCR-vergadering van 18 augustus benoemd. Om de situatie te verlichten heeft het kabinet in een eerder stadium 500 stapelbedden, 2.000 dekens en 500 kledinglockers naar Litouwen gestuurd. Eveneens worden Nederlandse experts en enkele voertuigen ingezet onder de vlag van Frontex en het Europees asielagentschap EASO. Er wordt gekeken naar mogelijke extra steun aan Litouwen bij het opvangen van de stroom migranten. In dit kader brengt een Litouwse delegatie eind augustus ook een bezoek aan Nederland om kennis te vergaren over de Nederlandse asielopvang.

Het kabinet heeft aandacht voor de opvang van migranten in de landen rond Belarus. In antwoord op vragen van de ambassade in Vilnius is door de Litouwse autoriteiten aangegeven dat migranten die op irreguliere wijze de grens proberen over te steken worden verwezen naar grensposten voor legale grensoversteek of naar diplomatieke vertegenwoordigingen. Kwetsbare personen worden ook bij irreguliere grensoverschrijdingen toegelaten. Litouwen geeft daarnaast aan tegemoet te komen aan de humanitaire noden van migranten op de grens met Belarus. Ook Polen heeft aangegeven bereid te zijn humanitaire hulp te bieden aan een groep van ongeveer 30 migranten op de grens met Belarus. Op 22 augustus heeft Polen daartoe een brief gestuurd aan Belarus, waarin wordt aangeboden een konvooi te sturen om in de humanitaire noden van migranten te voorzien. Tot nu toe heeft Belarus de humanitaire steun van Polen geweigerd. Het kabinet blijft de situatie volgen.

3. Vragen en opmerkingen vanuit de PVV-fractie

Kunt u uitleggen hoe het kan dat asielzoekers terug gaan voor vakantie en/of familiebezoek naar het land dat ze zijn ontvlucht? Daar waren zij toch onveilig?

Antwoord

¹³ 32 Afghaanse vluchtelingen zitten vast op een strookje niemandsland tussen Wit-Rusland en Polen. Trouw, 23 augustus 2021.

Personen die tot Nederlander zijn genaturaliseerd en ook personen met een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd mogen vrij reizen, ook naar hun oorspronkelijk land van herkomst. Voor vreemdelingen met een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd geldt dit niet. Het is staand beleid van de IND dat indien is gebleken dat een vreemdeling met een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd (tijdelijk) is teruggekeerd naar zijn land van herkomst, er op basis van de individuele omstandigheden beoordeeld wordt of hij nog bescherming nodig heeft en of de vergunning dient te worden ingetrokken.

Hoeveel Afghanen met de Nederlandse nationaliteit en/ of met een verblijfsvergunning bepaalde en/of onbepaalde tijd zijn of waren op vakantie en/of familiebezoek in Afghanistan? Hoeveel van deze groep heeft u naar Nederland gerepatrieerd? In hoeveel gevallen kunt u de verblijfsvergunning intrekken i.v.m. vakantie en/of familiebezoek in het land van herkomst? In hoeveel gevallen is er daadwerkelijk tot intrekking over gegaan?

Antwoord

In de Kamerbrief van 26 augustus jl.¹⁴ werd gemeld dat het nog niet mogelijk is exacte aantallen evacués te noemen voor de verschillende groepen. Op dit moment bevinden zich naar schatting nog honderden Nederlanders in Afghanistan. In totaal zijn de afgelopen periode tevens honderden Nederlanders uit Kaboel geëvacueerd.

Bent u bereid de verblijfsvergunning in te trekken van alle Afghanen en andere asielzoekers die op vakantie gaan naar het land dat ze zijn ontvlucht en ze bij terugkomst in Nederland weer terug te sturen naar datzelfde land aangezien ze daar kennelijk veilig zijn? Zo neen, waarom niet?

Antwoord

Het is staand beleid van de IND dat indien is gebleken dat een vreemdeling met een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd (tijdelijk) is teruggekeerd naar zijn land van herkomst, er op basis van de individuele omstandigheden beoordeeld wordt of hij nog bescherming nodig heeft en of de vergunning dient te worden ingetrokken.

Waarom kiest u ervoor om Nederlandse militairen in levensgevaar te brengen om Afghanen te repatriëren terwijl zij er zelf voor hebben gekozen om op reis te gaan naar Afghanistan?

Antwoord

Nederland spant zich in voor Nederlanders die in het buitenland verblijven en daar in problemen komen vanwege de veiligheidssituatie. De reden waarom Nederlanders naar het buitenland zijn gegaan is hieraan van ondergeschikt belang.

Hoeveel asielzoekers uit Afghanistan komen er op dit moment Nederland binnen? Wat de PVV betreft vangen we nul asielzoekers op. Wat is het aantal maximaal asielzoekers dat de Staatssecretaris bereid is op te vangen? Hoeveel opvangcapaciteit/bedden bent u bereid maximaal vrij te maken?

Antwoord

¹⁴ Brief beëindiging evacuatieoperatie Afghanistan. Kamerstuk 27 925, nr. 805

Sinds het instellen van de luchtbrug na de machtsovername door de Taliban tot het moment van opstijgen van de laatste vlucht is Nederland erin geslaagd meer dan 2.500 personen in veiligheid te brengen. Meer dan 1.600 mensen met bestemming Nederland zijn geëvacueerd. Onder hen bevinden zich Nederlanders, tolken en hun gezinsleden, een deel van de EU, VN en NAVO lokale staf (in het kader van *burden sharing*) en mensen die conform de motie van het lid Belhaj c.s. ook voor evacuatie in aanmerking komen.¹⁵ In de COA-opvang worden ongeveer 2.000 personen opgevangen (peildatum 27 augustus 15.30 uur) afkomstig uit Afghanistan. Aan het aantal asielzoekers zit geen maximum. Dit geldt in principe ook voor het aantal bedden/de opvangcapaciteit. De benodigde opvangcapaciteit is afhankelijk van het aantal asielzoekers dat recht heeft op opvang. Vanwege de nijpende situatie bij het COA heeft de Staatssecretaris in de brief van 25 augustus, samen met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, een dringend beroep richting medeoverheden gedaan om onder andere extra opvangcapaciteit ter beschikking te stellen.¹⁶

Zijn er onder de groep gerepatrieerde Afghanen personen die banden hebben met de Taliban? Zo ja, hoeveel en waar zijn deze personen nu? Waarom brengt u de levens van miljoenen Nederlanders in gevaar door deze tikkende tijdbommen naar Nederland te halen?

Antwoord

Voor zover nu bekend zijn er onder de groep gerepatrieerde Afghanen die in Nederland in de COA-opvang verblijven en asiel hebben aangevraagd geen personen die banden hebben met de Taliban.

Bij iedere persoon die in Nederland asiel aanvraagt, wordt bezien of er indicaties zijn dat diegene internationale misdrijven heeft gepleegd, zoals bedoeld in artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag of een gevaar vormt voor de nationale veiligheid. Dit wordt dus ook bezien bij de evacuees. Screening en onderzoek naar mogelijke risico's voor openbare orde en nationale veiligheid maken vast onderdeel uit van de asielprocedure.

4. Vragen en opmerkingen vanuit de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de regering geagendeerd voor dit schriftelijk overleg. De leden van de CDA-fractie staan achter de oproep aan de Europese Commissie om te komen tot een integraal EU-actieplan voor Afghanistan waarin naast opvang in de regio en migratiesamenwerking ook aandacht is voor de verschillende humanitaire- en veiligheidsaspecten van mogelijke migratiestromen. De leden van de CDA-fractie hebben nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie begrijpen dat de Staatssecretaris tijdens aankomende JBZ-raad in eerste instantie zal pleiten voor duurzame opvang in de regio, waarbij de regio wél ondersteund zal worden door onder meer de EU. De leden van de CDA-fractie vragen of de Staatssecretaris er ook een beeld bij heeft wat er in de regio nodig is om de duurzame opvang te realiseren en hoe snel er kan worden gehandeld gezien de acute nood? Verwacht de Staatssecretaris voldoende steun voor deze lijn tijdens aankomende JBZ-raad?

¹⁵ Kamerstuk 27 925, nr. 788, d.d. 19 augustus 2021.

¹⁶ Bijlage bij Kamerstuk 19 637, nr. 2768

Antwoord

Op dit moment is het beeld met exacte noden van de regio nog niet helder. Betrokken hulporganisaties zijn doende om zich een eigen beeld te vormen, op basis waarvan de zogenaamde financieringsverzoeken verwacht worden, waarin de kosten van interventies zullen zijn vervat. Overigens is er onder EU-lidstaten brede steun voor het uitgangspunt dat opvang in de regio dient plaats te vinden, en verwacht het kabinet brede steun voor deze lijn tijdens de JBZ-raad.

Kan de Staatssecretaris eveneens duiden of er voldoende steun zal zijn om te komen tot een integraal EU-actieplan voor Afghanistan waarin naast opvang in de regio en migratiesamenwerking óók aandacht is voor de verschillende humanitaire- en veiligheidsaspecten van mogelijke migratiestromen?

Antwoord

Graag verwijst het kabinet de leden van de CDA-fractie naar het antwoord op de gelijklopende vraag van de D66-fractie.

De leden van de CDA-fractie vragen hoe het kan dat al in december 2019 is aangegeven dat de tolken die voor internationale militaire missies in Afghanistan voor bescherming in Nederland in aanmerking komen en dit op het laatst moment moest worden geregeld? Hoe worden tolken die niet mee konden komen met de evacuatie geholpen?

Antwoord

Het kabinet heeft alles op alles gezet om de tolken van wie aangetoond is dat zij voor Nederland hebben gewerkt in het kader van een internationale militaire of politie missie naar Nederland te halen. Tot aan de val van Kaboel hanteerde de Afgaanse overheid de eis dat uitreizigers beschikken over een geldig Afgaans paspoort. Daarnaast reageerden enkele aanvragers niet of sporadisch op berichten van de ambassade. Tenslotte speelden de persoonlijke keuzes van enkele tolken mee om nog niet naar Nederland te reizen.

De leden van de CDA-fractie achten het van belang dat er alles aan gedaan wordt om ongecontroleerde migratiestromen richting de EU te voorkomen. Is de staatssecretaris het met de leden van de CDA-fractie eens dat daarvoor de eerste voorwaarde is dat vluchtelingen een veilige haven wordt geboden? Deze leden vragen vervolgens aan de Staatssecretaris of de inzet op een gezamenlijk EU-actieplan volgens haar de beste manier is om ongecontroleerde migratiestromen te voorkomen? Wat doet zij om wel humanitaire steun te bieden aan de mensen in Afghanistan die dat nodig hebben? Wat doet zij aanvullend om ongecontroleerde migratiestromen richting de EU te voorkomen?

Antwoord

Het kabinet is het met de leden van de CDA-fractie eens dat vluchtelingen een veilige haven moet worden geboden, en de EU en gemandateerde organisaties als IOM en UNHCR zijn dan ook druk bezig om buurlanden te assisteren om die ook te kunnen bieden. Nederland ziet daarbij een belangrijke coördinerende rol voor de EU gezien de positionering in de regio en de financiële armslag die de EU op dit vlak heeft. Daarnaast biedt Nederland humanitaire hulp op basis van wereldwijde noden, waaronder in Afghanistan. De Minister van BHOS heeft daartoe op 22 augustus jl. een extra humanitaire bijdrage toegezegd van 10 miljoen euro aan het *Afghanistan Humanitarian Fund*. Dit is een aanvulling op

reeds bestaande Nederlandse financiering voor noodhulpverlening aan de Afghaanse bevolking.

De leden van de CDA-fractie begrijpen dat de Europese Commissie aan lidstaten heeft gevraagd om meer inspanningen te leveren op het terrein van hervestiging. Hoe is de Staatssecretaris voornemens om met deze oproep om te gaan? Deelt zij de mening dat deze oproep niet los gezien kunnen worden van noodzakelijke voortgang ten aanzien van de onderhandelingen over het migratie- en asielpact?

Antwoord

Het kabinet steunt het in Europees verband intensiveren van migratiesamenwerking met buur- en transitlanden om die landen te ondersteunen wanneer migratiestromen op gang komen. Voor het kabinet dient dit primair gericht te zijn op opvang in de regio. Door middel van hervestiging kan een bijdrage worden geleverd om die opvang te ontlasten. Vooral nog dient gezien te worden hoe de situatie zich ontwikkelt in Afghanistan en de regio, en welke noden er in eerste instantie zullen ontstaan. Naar verwachting zal de Commissie in de JBZ-Raad haar oproep om meer inspanningen op het terrein van hervestiging aan lidstaten toelichten. Op basis van ontwikkelingen in Afghanistan en de regio en de toelichting van de Commissie zal het kabinet hierover een standpunt bepalen. De oproep van de Europese Commissie om meer inspanningen op het terrein van hervestiging staat in beginsel los van de noodzakelijke voortgang op de onderhandelingen over het migratie- en asielpact. Beide zijn evenwel relevante elementen voor een integrale aanpak.

Verwacht de Staatssecretaris een doorbraak in de onderhandelingen? Verwacht de Staatssecretaris dat vluchtelingen afkomstig uit Afghanistan min of meer solidair over de EU verdeeld zullen worden? Deelt zij de mening dat Nederland in dat geval solidair moet zijn met de andere EU-lidstaten en haar steentje moet bijdragen?

Antwoord

Herplaatsing van Afghaanse asielzoekers binnen de Europese Unie wordt naar verwachting niet besproken tijdens de aanstaande JBZ-Raad. Het kabinetsstandpunt inzake herplaatsing is uw Kamer bekend.

De leden van de CDA-fractie zien het grote belang van alertheid voor de mogelijke gevolgen die de situatie in Afghanistan kan hebben voor de interne veiligheid in Europa. Ook hierbij is het van belang dat er per direct geacteerd wordt. De Staatssecretaris zal aandringen op een gezamenlijke aanpak en het belang van informatie-uitwisseling tussen EU-lidstaten en relevante Europese instanties, waarbij een rol is weggelegd voor de EU Coördinator voor terrorismebestrijding (EU CTC), het EU-inlichtingen-centrum (INTCEN) en Europol. In hoeverre is er op dit punt nog sprake van terughoudendheid of knelpunten?

Antwoord

Het kabinet zet zich blijvend in om – binnen de wettelijke kaders – zowel nationaal als internationaal informatiedeling te optimaliseren. Ook binnen EU-context wordt continu gewerkt aan de verdere verbetering van de informatiedeling. Hierin wordt tevens gezien hoe informatiedeling tussen de EU en derde landen kan worden vormgegeven. Het kabinet benadrukt hierin het belang van fundamentele rechten en de nationale verantwoordelijkheid op nationale veiligheid. Het kabinet acht het van belang dat de

bestaande EU-kanalen die in de afgelopen jaren in het kader van informatie-uitwisseling ten behoeve van interne veiligheid zijn ingericht, optimaal worden benut.

5. Vragen en opmerkingen vanuit de SP-fractie

De leden van de SP-fractie verwachten dat de gevolgen van de machts-overname van de Taliban tot in Europa te merken zullen zijn. Eén van die gevolgen zijn waarschijnlijk toenemende migratiestromen vanuit Afghanistan. Welke inspanningen verricht Europa om deze migratie in goede banen te leiden? Wat gebeurt er om de opvang in de regio te verbeteren?

Antwoord

Graag verwijst het kabinet de leden van de SP-fractie naar het antwoord op de gelijklopende vragen van de VVD- en CDA-fractie.

En hoe zit het met het hervestigen van kwetsbare vluchtelingen? Is de regering (al dan niet in Europees verband) bereid om het UNHCR-quotum tijdelijk te verhogen om kwetsbare vluchtelingen op een veilige manier op te vangen?

Antwoord

Graag verwijst het kabinet de leden van de SP-fractie naar het antwoord op de gelijklopende vraag van de D66- en CDA-fracties.

De leden van de SP-fractie hebben diverse vragen over opvang in de regio rondom Afghanistan. Ten eerste zijn zij benieuwd of Afghanen op dit moment überhaupt de mogelijkheid hebben om het land te verlaten? En zo ja, waar dan wel? Is het uit te sluiten dat de Taliban of grenslanden van Afghanistan de grenzen gaan sluiten waardoor de Afgaanse grens oversteken alsnog onmogelijk wordt gemaakt? Is de regering er van op de hoogte dat diverse buurlanden al hebben aangegeven niet op (meer) vluchtelingen zitten te wachten of zelfs de grens gaan sluiten?

Antwoord

Het is zeker niet uit te sluiten dat buurlanden hun grenzen sluiten met Afghanistan. Pakistan bouwt bijvoorbeeld een grensmuur en is dus terughoudend in het toelaten van vluchtelingen. Van Iran is bekend dat de insteek is de vluchtelingen zo spoedig mogelijk weer terug te laten keren naar Afghanistan. De EU en de VN (in dit geval UNHCR) zullen indien nodig met diplomatieke inspanningen en financiële steun moeten proberen om landen te bewegen ontheemden op te nemen.

Dan zijn de leden van de SP-fractie erg benieuwd naar het vestigen van Europese en Afgaanse onderdanen die aan de diverse civiele en militaire missies hebben meegewerkt. Klopt het dat Nederland heeft toegezegd om ook Afghanen op te vangen die aan de Europese politiemissie hebben meegewerkt? Zo ja, hoe ziet die verdeling er uit en hoe meent de regering tot een eerlijke verdeling te komen? Welke rol is er weggelegd voor de EUAA?

Antwoord

Het kabinet heeft inderdaad, zoals ook toegelicht in de beantwoording van vragen van de leden Piri, Belhaj, Jasper van Dijk, Ceder en Kuzu, mede opgeroepen door de breed gesteunde motie

Belhaj c.s.¹⁷ een aantal Afghaanse burgers, dat heeft gewerkt voor de EUPOL-missie in Afghanistan als tolk of in andere functies, geëvacueerd.¹⁸ Degenen die door Nederland zijn geëvacueerd zullen in Nederland een asielpcedure doorlopen. Er zijn over deze groep geen afspraken op EU-niveau gemaakt omtrent «verdeling». Het EUAA heeft hier geen rol bij.

Het is niet uit te sluiten dat primaire of secundaire vluchtelingenstromen in Europa arriveren via Griekenland. De leden van de SP-fractie maken zich daar zorgen over aangezien Griekenland op dit moment alles op alles lijkt te stellen om vluchtelingen buiten te houden of in ieder geval de komst te ontmoedigen.

De leden van de SP-fractie wijzen in het bijzonder op een recente maatregel dat vluchtelingen wordt verweten geen negatieve coronatest bij zich te hebben waarvoor zij beboet worden. Wat vindt de regering van die maatregel? Griekenland kan vluchtelingen, mensen die op de vlucht zijn voor oorlog en ellende, toch niet verwijten dat zij geen negatieve coronatest af hebben laten nemen? Is de regering bereid dit op te brengen bij de Griekse ambtsgenoten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Voor zover het kabinet bekend zijn er geen specifieke maatregelen voor migranten die geen negatieve coronatest bij zich hebben. Vanwege een administratieve fout zijn op Chios ten onrechte boetes uitgedeeld om deze reden. Dat is inmiddels hersteld. De betreffende boetes zijn inmiddels nietig verklaard.

Hoe kijkt de regering in meer algemene zin naar het ontmoedigingsbeleid dat Griekenland voert? En wat is de situatie op de Griekse eilanden en in de vluchtelingenkampen? Kan Griekenland een opleving van vluchtelingenstromen wel aan? Hoe is de Europese onderlinge solidariteit geregeld?

Antwoord

Het beheer van de EU-buitengrenzen dient te allen tijde plaats te vinden binnen de geldende Europese en internationale kaders. Bij verontrustende berichtgeving over grensbeheer brengt het kabinet doorlopend zijn zorgen over, zowel bilateraal als in EU-verband. Ook de Europese Commissie volgt dit nauwlettend. De Commissie is in gesprek met de Griekse autoriteiten over het opzetten van een monitoringsmechanisme.

De opvangomstandigheden op de Griekse eilanden zijn het afgelopen jaar aanzienlijk verbeterd. Inmiddels verblijven er minder dan 6.000 vluchtelingen en migranten in de opvang- en registratiefaciliteiten en is de opvangcapaciteit toereikend. In algemene zin zijn er verbeteringen op het terrein van hygiëne, veiligheid en toegang tot voorzieningen. Wel is verdere verbetering nog altijd noodzakelijk, bijvoorbeeld voor kwetsbare vluchtelingen en migranten die nog in tenten verblijven op Lesbos en Samos. Met de opzet van de zogenaamde *Multi Purpose Registration and Identification Centres (MPRICs)* zouden de omstandigheden verder moeten verbeteren. Daar wordt op dit moment hard aan gewerkt door de Griekse autoriteiten en de Taskforce van de Europese Commissie. Naar verwachting opent de MPRIC op Samos eind september.

¹⁷ Kamerstuk 27 925, nr. 788, d.d. 19 augustus 2021.

¹⁸ Aanhangsel Handelingen II 2020/21, nr. 3806. Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Vooralsnog is er geen sprake van een grote opleving van vluchtingenstromen, op dit moment neemt vooral het aantal intern ontheemden toe en is het aantal Afghanen dat naar buurlanden vlucht beperkt. Deze ontwikkelingen volgt het kabinet nauwlettend. De situatie kan snel veranderen, daarom acht het kabinet het van belang op alle scenario's voorbereid te zijn. De Staatssecretaris zal daarom tijdens de JBZ-Raad benadrukken dat de EU, de Europese lidstaten en de agentschappen Frontex, EASO en Europol voorbereid dienen te zijn op mogelijke toename van migratiestromen richting de EU. Griekenland heeft de afgelopen jaren hard gewerkt aan het vergroten van de opvangcapaciteit, maar het is de vraag of dit toereikend is mocht de instroom zeer sterk toenemen als gevolg van de situatie in Afghanistan. Over de invulling van de Europese solidariteit wordt op dit moment onderhandeld als onderdeel van het nieuwe Pact voor migratie en asiel. De onderhandelingen zijn nog niet afgerond.

Dan over de situatie in de Nederlandse asielzoekerscentra en legerbases die in hoog tempo zijn volgeraakt. In de brief van 25 augustus kondigen de Minister van Binnenlandse Zaken en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid aan dat zij op zoek zijn naar noodopvang.

Welke lessen zijn er in 2015 getrokken over noodopvang en hoe worden die lessen nu toegepast? Is de regering voorbereid om in korte termijn sporthallen en dergelijken in te richten voor de opvang van asielzoekers? Hoe verwacht de regering de 11.000 vluchtelingen die op een woning wachten onder te gaan brengen?

Antwoord

In de brief van 25 augustus jl.¹⁹ werd aangekondigd dat wij juist op zoek zijn naar extra reguliere opvangcapaciteit en (desnoods tijdelijke) huisvesting voor vergunninghouders. Een van de belangrijkste lessen is immers dat we de inzet van noodopvang, waarbij asielzoekers meerdaags in grootschalige voorzieningen zoals evenementenhallen worden opgevangen, proberen te voorkomen. Dit geldt temeer voor de inzet van crisisonoodopvang, waarbij asielzoekers voor maximaal 72 uur met minimale voorzieningen worden opgevangen. Een andere belangrijke les is dat alle inzet erop gericht moet zijn om iedereen met recht op opvang ook opvang te kunnen bieden. Daarom kan uw Kamer ervan verzekerd zijn dat het COA de nodige voorbereidingen treft als het gaat om de inzet van noodopvang, mocht dat echt noodzakelijk zijn. Overige lessen kunt u lezen in het ACVZ-advies «Pieken en dalen», de beleidsreactie op dit advies en de wijze waarop de aanbevelingen zijn bestendigd in onder andere de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen die in mei 2020 door alle bestuurlijke partners is omarmd. Voor de huidige situatie zijn aanvullende korte termijnacties in gang gezet ten aanzien van onder meer de uitplaatsing van vergunninghouders naar (tijdelijke) huisvesting. Deze acties zijn benoemd in de brief van 25 augustus.

Is de regering bekend met het SP-plan « Een eerlijke verdeling van vluchtelingen»? Bent u bereid de aanbevelingen in dat plan over te nemen?²⁰

Antwoord

¹⁹ Bijlage bij Kamerstuk 19 637, nr. 2768

²⁰ https://www.sp.nl/sites/default/files/nota_vluchtelingen.pdf

Het kabinet onderschrijft de noodzaak van een evenredige verdeling van opvanglocaties. Dit is van belang om te bevorderen dat een asielzoeker die een verblijfsvergunning krijgt, kan worden geplaatst in de buurt van de gemeente waar hij of zij uiteindelijk wordt gehuisvest. Aan de Landelijke Regietafel Migratie en Integratie en door middel van de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen zijn daar reeds afspraken over gemaakt.

6. Vragen en opmerkingen vanuit de Volt-fractie

Procedure

In haar brief schrijft u dat op het moment van schrijven nog geen agenda beschikbaar is. Hoe verklaart u dan dat er al een ontwerpverklaring klaarligt voor de aankomende JBZ-raad, gelijktijdig met het toekomen van de brief aan de Kamerleden? Was u op de hoogte van deze ontwerpverklaring?

Antwoord

Op het moment van verzending van de Kamerbrief was een eerste concept van de verklaring beschikbaar en werd op ambtelijk niveau tussen de lidstaten voorbesproken, zoals gebruikelijk voor dergelijke verklaringen. Er was echter geen sprake van een concrete agenda. Op moment van schrijven wordt nog steeds op ambtelijk niveau onderhandeld over de verklaring. Vanwege de korte termijn van voorbereiding van deze extra ingelaste Raad loopt een aantal processen synchroon.

Gezien het feit dat de JBZ-Raad al een ontwerpverklaring klaar heeft liggen over Afghanistan en migratie, kunt u een overzicht geven van de inbreng van de Nederlandse regering in de vorming van het voorstel?

Antwoord

De onderhandelingen over de verklaring zijn op moment van schrijven nog bezig. Nederland heeft tot nu toe ingezet op het opnemen van een aantal voor Nederland belangrijke thema's zoals deze ook in de eerdere beantwoording van dit schriftelijk overleg worden genoemd. Deze inzet is nader toegelicht in het antwoord op de vraag over deze inzet van de leden van de D66-fractie.

Gezien het feit dat er in aanloop naar de JBZ-raad dus al voorwerk is gedaan, inclusief voorbesprekingen tussen lidstaten met betrekking tot de positie van de aankomende JBZ-raad en dat Minister Ollongren dit onderwerp al besproken heeft in de buitengewone vergadering van Ministers van Binnenlandse Zaken op 17 augustus, hoe verklaart u dat haar eigen positie pas 3 dagen voor de aanvang van de JBZ-raad gecommuniceerd wordt naar de Kamer?

Antwoord

Tijdens de IPCR-bijeenkomst op 18 augustus waarbij de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid aanwezig was, werd opgeroepen tot een overleg tussen de Europese bewindspersonen verantwoordelijk voor migratie over Afghanistan. Op dinsdag 24 augustus kwam de bevestiging dat het Voorzitterschap voornemens was in de week van 30 augustus, waarschijnlijk op 31 augustus, een buitengewone JBZ-Raad te organiseren. U bent hier op donderdag 26 augustus over geïnformeerd. Op vrijdag 27 augustus ontving het kabinet de definitieve uitnodiging.

Wanneer zal de Staatssecretaris de Kamer informeren over de onderwerpen die besproken zijn in de JBZ-raad en de uitkomsten van de JBZ-raad? Meer concreet, zult u de Kamerleden informeren over de besluiten van de JBZ-raad en de opgestelde en goedgekeurde actieplannen? Zult u daarbij ook een overzicht geven op welke punten de Nederlandse inzet niet gehaald is en de concrete redenen daarvoor? Kan de Minister hierbij ook inzicht verschaffen over het krachtenveld dat geleid heeft tot dit resultaat?

Antwoord

Het kabinet informeert de Kamer conform de afspraken over EU-informatievoorziening aan de Tweede Kamer.²¹ Kort na de JBZ-Raad stuurt het kabinet een brief over de uitkomsten van de betreffende Raad, hierin worden ook het krachtenveld en de discussies weergegeven en wat daarvan de uitkomst is. Dat zal ook voor deze Raad het geval zijn. Het kabinet stuurt deze verslagen altijd zo spoedig mogelijk na de Raad aan uw Kamer.

In haar inbreng op 18 augustus gaf Eurocommissaris Ylva Johansson aan dat er vergaderingen belegd zijn met het Blueprint Network waarin met lidstaten en Europese agentschappen gesproken is over de voorbereiding van verschillende scenario's met betrekking tot migratie. Wat was hierin de Nederlandse inzet?

Antwoord

In overleggen van het Blueprint Network vindt op ambtelijk niveau operationele informatiedeling over migratie plaats tussen EU-lidstaten en EU-agentschappen, gecoördineerd door de Europese Commissie. Dit netwerk moet het monitoren van en anticiperen op migratiestromen ondersteunen. Hier vindt geen besluitvorming plaats.

Eurocommissaris Ylva Johansson gaf aan dat er opvolgende vergaderingen zullen zijn van het Blueprint Network om opvolging te geven aan de zich snel ontwikkelende situatie in Afghanistan en de daaruit voortkomende migratiestromen. Zal Nederland hierbij aanwezig zijn? Wat is hierbij de Nederlandse inzet? Zult u de Kamer van deze ontwikkelingen op de hoogte houden? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Nederland neemt op ambtelijk niveau deel aan deze vergaderingen. Over informatievoorziening aan uw Kamer over Europese overleggen zijn afspraken gemaakt.²²

Opvang in de regio

De Volt-fractie is geen voorstander van opvang in de regio, onder meer omdat de landen die hier in eerste instantie voor in aanmerking komen Pakistan, Turkije en Iran zouden zijn. Turkije heeft haar grenzen al gesloten, Iran heeft al zeker 3 miljoen vluchtelingen uit Afghanistan opgenomen en heeft te weinig middelen om nogmaals zo'n groot aantal vluchtelingen op te vangen. Daarnaast kan het politiek moeilijk worden om genoeg financiële hulp te bieden aan Iran, gezien de sancties van de VS. Pakistan wordt door veel Afghanen verantwoordelijk gehouden voor de opmars van de Taliban en zal mogelijk ook geen veilige omgeving bieden voor vluchtelingen uit Afghanistan.

²¹ Zie hiervoor ook: Kamerstuk 22 112, nr. 2898 d.d.13 juli 2020.

²² Kamerstuk 22 112, nr. 2898 d.d.13 juli 2020.

Dit in het achterhoofd houdende, welke garanties kunt u bieden dat Afghaanse vluchtelingen op humanitaire wijze opgevangen kunnen worden in de regio? Als het niet mogelijk blijkt Afghaanse vluchtelingen op humanitaire en veilige wijze op te vangen in de regio, welke alternatieven zal de Staatssecretaris dan aanbieden? Bent u in dat geval bereid om wel te voldoen aan het internationaal recht voor opvang van vluchtelingen dan wel in Nederland, dan wel in Europa?

Antwoord

Het zou niet van realiteitszin getuigen als het kabinet een garantie afgeeft over de opvang van vluchtelingen elders. Wel kan worden aangegeven dat er sinds jaren veel vluchtelingen worden opgevangen in de regio, en dat de gemandateerde organisaties UNHCR en IOM ter plaatse zijn om de betrokken landen te ondersteunen in het verlenen van opvang van vluchtelingen.

Ook zal het kabinet zich blijven inzetten voor mensen die zich hebben gemeld en die aan de criteria van de motie van het lid Belhaj c.s.²³ voldoen en hierbij inzetten op samenwerking met de Europese partners.

Bent u bijvoorbeeld bereid om de al bestaande pilots met betrekking tot online rechtsbijstand in derde landen aan te wenden? Dit is nodig om te garanderen dat wanneer vluchtelingen in onveilige omstandigheden in derde landen asiel aanvragen bij de Nederlandse ambassade of ambassades van andere Europese lidstaten, de rechtsbijstand krijgen die volgens nationaal en internationaal recht verplicht is. Welke stappen heeft u hiervoor genomen, is er bijvoorbeeld contact geweest met experts zoals immigratieadvocaten?

Antwoord

Het is staand beleid dat het niet mogelijk is om bij een Nederlandse ambassade of consulaat asiel aan te vragen. Het aanvragen van asiel kan alleen in Nederland. Gezien de urgentie, bekijkt het Kabinet momenteel evenwel op welke wijze de voor evacuatie geselecteerde groep Afghanen die zich melden bij een ambassade in een derde land kunnen worden ondersteund.

Voor welke middelen zult u zich hard maken in de JBZ-raad om goede omstandigheden, zowel voor ontheemden in Afghanistan als daarbuiten ondersteuning te bieden? Zult u in de JBZ-raad pleiten voor de inzet van deze middelen via de UNHCR om internationale coördinatie te faciliteren?

Antwoord

Het kabinet is van mening dat de Europese aanpak gepaard moet gaan met bijbehorende financiering. De Commissie dient EU-fondsen beschikbaar te stellen voor de regio en dit mee te nemen in de programmering onder het Instrument voor het Nabuurschap, Ontwikkeling en Internationale Samenwerking (NDICI) en de bredere financiële programmering die nu gaande is. Inzet van deze middelen via UNHCR is daarbij een mogelijkheid.

Bent u bereid om de bijdrage aan de UNHCR structureel, of ten minste eenmalig op te hogen om betere noodhulp in de regio te kunnen bieden? Kunt u garanderen dat zowel een mogelijke opgehoogde bijdrage aan de UNHCR en nationale of Europees-brede noodhulp niet gebruikt wordt voor de opvang van vluchtelingen in Europa of Nederland?

²³ Kamerstuk 27 925, nr. 788

Antwoord

Nederland is met een jaarlijkse ongeoormerkte bijdrage van 33 miljoen euro al een grote donor van UNHCR en biedt altijd humanitaire hulp op basis van wereldwijde noden, waaronder in Afghanistan. Op basis van een geüpdatet Humanitair Responsplan wordt bekeken of een aanvullende bijdrage opportuun is. Een eventuele additionele bijdrage aan UNHCR zou niet worden gebruikt voor de opvang van vluchtelingen in Nederland.

Integraal EU-actieplan voor Afghanistan & migratie

U geeft aan dat u de Europese Commissie zal verzoeken in gesprek te gaan met landen in de regio en landen op de migratieroute richting de EU over migratiesamenwerking en steun voor onder andere opvang en asielmanagement, inclusief de hervestiging van Afghaanse vluchtelingen in andere landen in de regio. Zult u ook inzetten op hervestiging naar Europese landen, indien de situatie in de regio niet veilig blijkt? Voorziet u problemen om draagvlak te creëren voor betere samenwerking tussen Europese lidstaten met betrekking tot hervestiging en herverdeling van vluchtelingen? Zo ja, welke mogelijke oplossing zult u hiervoor aandragen? Is er tussen een aantal van de Europese lidstaten draagvlak om samen te werken in een zogenaamde «coalition of the willing»?

Antwoord

Het kabinet verwijst de leden van de Volt-fractie graag naar het antwoord op de gelijkkluidende vragen van de leden van de D66- en SP-fractie.

Hoge Vertegenwoordiger voor buitenlands beleid en veiligheid en vicevoorzitter van de Europese Commissie Josep Borrell en Eurocommissaris Paolo Gentiloni stelden voor om het Temporary Protection Directive in werking te laten treden, dat specifiek ontworpen is om een grote stroom vluchtelingen op te kunnen vangen op een gestructureerde en gecoördineerde manier. Zijn er plannen binnen de JBZ-raad om dit mechanisme in werking te laten treden? Wat is uw positie hierin? Zijn er alternatieven voor het activeren van de Temporary Protection Directive? Zo ja, welke en hoe kunnen deze worden ingezet? De Temporary Protection Directive poneert een aantal standaarden voor de opvang van vluchtelingen volgens minimum standaarden, zijnde: een verblijfsvergunning voor de gehele duur van de bescherming (die kan duren van één jaar tot drie jaar); passende informatie over tijdelijke bescherming; toegang tot werk; toegang tot huisvesting of huisvesting; toegang tot sociale voorzieningen of bestaansmiddelen; toegang tot medische behandeling; toegang tot onderwijs voor minderjarigen; mogelijkheden voor gezinnen om in bepaalde omstandigheden te herenigen; garanties voor toegang tot de normale asielprocedure. Zult u zich in de Raad ervoor hardmaken dat tenminste aan deze standaarden voldaan wordt in een EU-actieplan voor de opvang van Afghaanse vluchtelingen? Zo nee, waarom niet? In hoeverre voldoet Nederland nu aan deze standaarden? En als Nederland niet voldoet aan deze standaarden, ligt er een plan klaar om wel aan deze standaarden te voldoen? Welke stappen zult u nemen in de JBZ-raad om ervoor te zorgen dat de Conclusies van de Raad in de geest van deze richtlijn zijn en dus in lijn met de internationale verdragen rondom de opvang van vluchtelingen en het recht op asiel?

Antwoord

Op dit moment neemt vooral het aantal intern ontheemden in Afghanistan toe en is het aantal Afghanen dat naar buurlanden vlucht beperkt. Het verlenen van tijdelijke bescherming onder Richtlijn 2001/55/EG is een uitzonderlijke procedure en kan

worden toegepast in geval van massale toestroom of een imminente massale toestroom van ontheemden afkomstig uit derde landen die niet naar hun land van oorsprong kunnen terugkeren. Op dit moment is geen sprake van een massale toestroom. De toepassing ervan is aldus niet aan de orde. De behandeling van Afghanen die in Nederland om asielbescherming verzoeken, is in overeenstemming met de vereisten van het asielacquis van de EU, het Vluchtelingenverdrag en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

Spanje heeft aangegeven dat het wil fungeren als tijdelijke opvanglocatie voor Afghaanse vluchtelingen, alvorens herverdeling over de Europese lidstaten zal plaatsvinden. Welke voorstellen zult u doen in de JBZ-raad om te voorkomen dat in Spanje eenzelfde situatie ontstaat als in Moria? Welke voorstellen zult u doen om ervoor te zorgen dat lidstaten dit keer wel instemmen met snelle herverdeling van vluchtelingen binnen Europa?

Antwoord

Spanje vangt net als Nederland en andere EU-lidstaten Afghanen op die door middel van evacuatie zijn teruggehaald. In het bijzonder vangt Spanje, net als andere lidstaten, ook een deel van de lokale staf op die voor EU-instellingen in Afghanistan hebben gewerkt. Herplaatsing van Afghaanse asielzoekers binnen de Europese Unie wordt naar verwachting niet besproken tijdens de aanstaande JBZ-Raad. Het kabinetsstandpunt inzake herplaatsing is uw Kamer bekend.

In het kader van de spreiding van vluchtelingen zowel binnen Nederland als binnen Europa: in welke mate wordt er in de Nederlandse inzet rekening gehouden met de uitvoerbaarheid in de nationale lidstaten – in Nederland bijvoorbeeld door het Centraal Orgaan Asielopvang (COA)? Zult u inzetten op creatieve oplossingen om voldoende spreiding te garanderen, bijvoorbeeld door al bestaande initiatieven aan te wenden? Volt denkt hierbij bijvoorbeeld aan het Volt initiatief «*Europe Welcomes*», waarbij 500 verschillende gemeenten over heel Europa verklaard hebben bereid te zijn en capaciteit te hebben om vluchtelingen op te vangen. Zijn in dit kader al overleggen tot stand gekomen, eventueel met burgemeesters door heel Europa? Welke stappen zult u ondernemen in de JBZ-raad om dit op Europees niveau te coördineren?

Antwoord

Aanstaande JBZ-Raad ligt geen besluit voor over het herplaatsen van asielzoekers binnen de Europese Unie. Over de uitdagingen en acties om nationaal de reguliere capaciteit van het COA te vergroten, heeft de Staatssecretaris de kamer recentelijk geïnformeerd in haar brief van 25 augustus jl.²⁴

Welke concrete voorstellen zult u doen in de JBZ-raad om ervoor te zorgen dat Europees-breed standaard rechten voor vluchtelingen gegarandeerd worden, zoals rechtsbijstand, recht op een tolk en opvang? Welke stappen zult u ondernemen om ervoor te zorgen dat dit niet ten koste gaat van de mensen die nu in Nederland en Europa wachten op opvang door het gebrek aan opvangcapaciteit? Welke voorstellen zult u doen in de JBZ-raad om ervoor te zorgen dat het Kinderrechtenverdrag gerespecteerd wordt in het EU-actieplan van migratie, zowel bij de migratiestroom, instroom van vluchtelingen en opvang. Hierbij moet met name gedacht worden aan de garantie van het recht op onderwijs, het recht op gezinsleven en het recht op rechtsbescherming. Heeft u al

²⁴ Bijlage bij Kamerstuk 19 637, nr. 2768

contact opgenomen met expertorganisaties, zoals Unicef? Is voor de garanties van de rechten in het Kinderrechtenverdrag al contact geweest met de verschillende relevante organisaties zoals Nidos en de Raad voor kinderbescherming? Welke voorstellen zult u doen om de impact van de Europese noodhulp te meten, alsook transparantie te bieden bij welke organisaties de noodhulp ingezet wordt?

Antwoord

De Kamer is geïnformeerd over de inzet van het kabinet bij de aankomende JBZ-Raad. De Staatssecretaris benadrukt voorts dat het huidige EU-asiel en migratieacquis volledig in lijn is met de relevante internationale verdragen. Zoals geantwoord op vragen van de D66-fractie staat het kabinet op het standpunt dat de gezamenlijk EU-inzet als gevolg van de huidige situatie in Afghanistan in overeenstemming dient te zijn met de van toepassing zijnde Europese en internationale wet- en regelgeving.

Op welke manier worden de ingezette middelen, zowel expertise als geld, gecontroleerd? Zijn er bijvoorbeeld voldoende garanties om te voorkomen dat middelen bij de uitvoeringsorganisaties en het maatschappelijk middenveld terecht komen, en niet blijven steken bij overheden (nationaal of lokaal)? Wanneer wordt deze analyse voorgelegd en teruggekoppeld naar de Tweede Kamer?

Antwoord

Ingezette middelen worden vooraf, tijdens en na afloop uitvoerig gecontroleerd op activiteitsniveau. Voorafgaand, door het opstellen van een risicoanalyse van activiteit en uitvoerder en het maken van duidelijke monitoringsafspraken. Waar mogelijk wordt deze informatie openbaar beschikbaar gesteld via zogeheten publieksbemo's.²⁵ Daarnaast wordt alvorens contracten aan te gaan een analyse gemaakt van de financieel administratieve capaciteit van de desbetreffende organisatie. Tijdens implementatie worden de monitoringsafspraken nageleefd en waar nodig aanvullende (externe) accountantscontroles ingezet. Na afloop van de activiteit worden deze (afhankelijk van de hoogte van ingezette middelen) geëvalueerd. Via de website van het Ministerie van Buitenlandse Zaken²⁶ kan uw Kamer verdere informatie vinden over welke activiteiten en organisaties het Ministerie van Buitenlandse Zaken ondersteunt via ontwikkelingssamenwerking.

Wat betreft noodhulp specifiek, ontvangt de Kamer aan het begin van het jaar een brief met een indicatieve planning voor de besteding in het komende jaar. Daarnaast ontvangt de Kamer vaak in december een brief over additionele bijdragen uit noodhulpmiddelen voor dat jaar. De middelen voor noodhulp worden niet in zijn geheel aan het begin van een jaar vastgelegd in de begroting. Tegen het einde van het jaar wordt bepaald hoe de resterende en eventuele extra middelen het beste kunnen worden ingezet. Dit komt de flexibiliteit van noodhulp is geval crises ten goede.

Zal er in de allocatie van noodhulp specifiek aandacht worden geschonken aan vrouwen- en kinderrechten? Zo ja, in welke vorm? Hoe wordt de impact hiervan gecontroleerd? Op welke termijn zult u de Kamer hierover informeren en op welke manier?

²⁵ Bemo staat voor besluitvormingsmemorandum.

²⁶ <https://www.nlontwikkelingssamenwerking.nl/#/activities>

Antwoord

Bij noodhulp is snelle actie cruciaal. Noden kunnen bovendien variëren. Het is dus van belang dat noodhulporganisaties middelen hebben die ze flexibel kunnen inzetten. Het leeuwendeel van het Nederlandse noodhulpbudget is daarom expliciet niet thematisch opgeknipt of geormerkt. Dat geldt ook voor extra bijdrage aan het *Afghanistan Humanitarian Fund*. Uit dat door VN-OCHA beheerde fonds kunnen VN-organisaties en hulp-NGO's, die in het kader van de Afghaanse humanitaire crisis werken, financiering ontvangen voor o.a. gezondheidszorg, voedselhulp, onderdak en protectie. In het Humanitair Responsplan is er expliciet aandacht voor dat hulp de meest kwetsbare groepen bereikt, waaronder vrouwen en meisjes. VN-organisaties als hulp-NGO's waar Nederland mee werkt moeten dit sowieso meenemen in hun beleid, hun interventies en hun acties. En dat doen ze ook. Verantwoording van de uitvoering van activiteiten van het *Afghanistan Humanitarian Fund* gebeurt door OCHA in het reguliere jaarverslag. Het verslag over 2021 verschijnt in 2022.

Migratie- en asielpact

U geeft in uw brief aan dat het kabinet tijdens de Raad zal aandringen op voortgang van het Migratie- en asielpact. Frankrijk en Duitsland hebben al aangegeven dat ze in zullen zetten op een initiatief-paper daartoe. Italië heeft zich ook al positief uitgesproken over dit initiatief en schrijft mee aan wat de Italiaanse Premier Mario Draghi benoemde als de «fundamentele lijnen van samenwerking op Europees niveau».

Speelt Nederland een rol in het voorstel van Frankrijk en Duitsland? Zo ja, wat is de Nederlandse inzet ten aanzien van dit initiatief? Zo nee, waarom schrijft Nederland niet mee aan dit initiatief?

Antwoord

In aanloop naar de JBZ-Raad, maar ook in algemene zin, delen lidstaten vaker hun ideeën ten aanzien van een bepaald onderwerp via zogeheten *non-papers*. Het kabinet bestudeert vanzelfsprekend of deze in lijn zijn met de Nederlandse inzet en denkt actief mee om te komen tot compromissen binnen de Raad.

Welke voorstellen zult u inbrengen in de JBZ-raad met betrekking tot het migratie- en asielpact? Zult u de uitkomst van de onderhandelingen hiervan terugkoppelen aan de Kamer? Zo ja, op welke termijn?

Antwoord

Het kabinet is van mening dat deze situatie wederom de noodzaak tot voortgang ten aanzien van de onderhandelingen over het migratie- en asielpact onderstreept. Voor een toelichting over de inzet verwijst het kabinet u naar het antwoord op de gelijkkluidende vraag van de VVD-fractie. Zoals hierboven benoemd, informeert het kabinet uw Kamer standaard na de JBZ-Raad over de uitkomst.

Kunt u garanderen dat u in de inbreng in de JBZ-raad ook inzet op concrete afspraken over coördinatie tussen lidstaten van vluchtelingenstromen binnen Europa? Zo ja, welke voorstellen zult u daartoe concreet doen?

Antwoord

Graag verwijst het kabinet naar het antwoord op de vragen van de leden van de fractie van Volt hierboven over het kabinet-

standpunt ten aanzien van het herplaatsen van asielzoekers binnen de Europese Unie.

Belarus

Met betrekking tot de situatie in Belarus, Litouwen, Polen en de inzet van vluchtelingen als geopolitiek pressiemiddel benadrukte Nederland het beschermen van de EU-buitengrens, adequate opvang- en asielprocedures in de getroffen lidstaten, en het voorkomen van secundaire migratie waarbij migranten doorreizen naar andere EU-lidstaten als prioriteiten. Betekent dit dat u tegen de herverdeling van vluchtelingen over Europa bent? Zo ja, welke stappen zult u nemen om te voorkomen dat we opnieuw een situatie krijgen als in Moria, waarbij vluchtelingen vastzitten in Limbo?

Antwoord

Graag verwijst het kabinet naar het antwoord op de vragen van de leden van de fractie van Volt hierboven over het kabinetsstandpunt ten aanzien van het herplaatsen van asielzoekers binnen de Europese Unie.

Hoe verklaart u in dit kader haar steun voor de verlenging van de Turkije deal waarbij vluchtelingen door President Erdogan al meermaals zijn ingezet als geopolitiek pressiemiddel? Hoe kan dit in de toekomst voorkomen worden?

Antwoord

Zoals eerder aan uw Kamer medegedeeld, heeft de Europese Raad in de Raadsconclusies van de Europese Raad van 24 en 25 juni jl. (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1721) elke poging van derde landen om migranten voor politieke doeleinden te gebruiken veroordeeld en verworpen. De Raad zal dit richting Turkije blijven benadrukken. Het kabinet acht het van belang dat blijvend wordt ingezet op de effectieve uitvoering van de bestaande EU-Turkije Verklaring uit maart 2016 en dat de EU met Turkije blijft samenwerken om irreguliere migratiebewegingen richting de EU te beheersen en de smokkelindustrie te bestrijden. Turkije levert met de opvang van circa vier miljoen vluchtelingen een enorme inspanning en wordt hierin terecht ondersteund door de EU.

7. Vragen en opmerkingen vanuit de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie zijn van mening dat het nu zaak is in te zetten op opvang in de regio, bijvoorbeeld door middel van financiële ondersteuning vanuit de Europese Unie aan buurlanden van Afghanistan als Iran en Pakistan. Welke mogelijkheden ziet u hiervoor, en zal dit ook uw inzet zijn tijdens de komende extra JBZ-raad? Vindt u niet dat hier in Europees verband al veel meer op ingezet had moeten worden in de achterliggende jaren? En welke lessen trekt u uit het feit dat dit nog altijd niet van de grond is gekomen voor uw inzet in de komende periode op dit punt?

Antwoord

Zoals in antwoorden op vragen van VVD en CDA reeds is gesteld, vinden er al initiatieven plaats. Het regionale vluchtelingenprobleem rond Afghanistan is niet nieuw. Miljoenen vluchtelingen worden al sinds jaren opgevangen in de regio en het kabinet is van mening dat hier de achterliggende jaren al veel op is ingezet. Zo is bijvoorbeeld de EU voorzitter van de kerngroep van het

Support Platform for the Solutions Strategy for Afghan Refugees (SSAR) waarbij ook Pakistan en Iran zijn aangesloten.

Wel acht het kabinet het van belang de steun aan de regio te intensiveren. Hiervoor verwijst het kabinet u graag naar het antwoord op een gelijklopende vraag van de D66-fractie.

De leden van de SGP-fractie lezen dat ingezet wordt op een EU-actieplan voor Afghanistan. In de brief worden enkele thema's genoemd die daarin zouden moeten worden opgenomen. Kunt u concreter aangeven wat uw inzet is voor dit actieplan, welke belangrijke elementen en maatregelen moet het volgens u sowieso behelzen?

Antwoord

Het kabinet is voornemens om in navolging van enkele andere lidstaten de Europese Commissie te verzoeken om te komen tot een integraal EU-actieplan voor Afghanistan waarin naast opvang in de regio en migratiesamenwerking ook aandacht is voor de verschillende humanitaire- en veiligheidsaspecten van mogelijke migratiestromen. Graag verwijst het kabinet voor een nadere toelichting naar het antwoord op een gelijklopende vraag van de D66-fractie.

De leden van de SGP-fractie lezen dat aangedrongen zal worden op voortgang ten aanzien van de onderhandelingen over het migratie- en asielpact. Wat is de stand van zaken op dit moment? En op welke termijn zijn echt concrete uitkomsten te verwachten? Hoe verhoudt dit zich tot de mogelijke migratiestroom die nu op gang kan komen?

Antwoord

Op dit moment wordt, gelet op het krachtenveld, op korte termijn geen grote doorbraak verwacht in de onderhandelingen. Dat neemt niet weg dat het kabinet van mening is dat de huidige situatie wederom de noodzaak onderstreept tot voortgang ten aanzien van de onderhandelingen. Dit betreft met name de Screening- en Eurodac-Verordeningen. Het kabinet zet zich hiervoor in.

De leden van de SGP-fractie vinden dat er ruimhartige hulp moet worden geboden aan vreemdelingen die in Afghanistan en omgeving niet veilig zijn, mede als gevolg van de Nederlandse inzet daar. Hoe gaat u er zorg voor dragen dat er goed zicht komt op wie de echte vluchtelingen en evacués zijn, die bescherming verdienen, zeker in deze crisissituatie waarin de uitvoerende instanties onder grote druk werken?

Antwoord

In Nederland worden de evacués eerst opgevangen, en vervolgens volgt een asielprocedure. Voor deze groep worden de asielaanvragen projectmatig door de IND – en waar dat kan versneld – behandeld. Een grondige screening op gevaar voor de nationale veiligheid en openbare orde aspecten is hier onderdeel van.

Voornoemde leden zijn bezorgd over de mogelijkheid dat er terroristen en extremisten met de evacués of asielzoekers meereizen naar Europa of Nederland. Welke acties wil de regering in Europees verband hiertegen ondernemen? Gaat u ook aandringen op maatregelen op de langere termijn, zodat bij mogelijke instroom van doorreizende asielzoekers in de komende maanden of jaren ook actieve screening plaatsvindt om deze gevaren te voorkomen?

Antwoord

Om risico's op (middel)lange termijn tegen te gaan is het van belang om in Europees verband te blijven inzetten op uitvoering van de acties die in de CT-agenda van de Europese Commissie zijn geformuleerd.²⁷ Systematische controles aan de externe grenzen van de EU maakt hier onderdeel van uit. Het kabinet zal dan ook aandringen op de benodigde inzet op uitvoering van de CT-agenda. Screening en onderzoek naar mogelijke risico's voor openbare orde en nationale veiligheid maken vast onderdeel uit van de asielprocedure.

De leden van de SGP-fractie hebben vragen over de coördinatie tussen de verschillende ministeries. De Ministeries van Buitenlandse Zaken, Defensie en Justitie en Veiligheid werken nu samen om evacuatie te organiseren. Waarom kwam dit zo laat op gang? Hoe zit het met de afstemming tussen de departementen in deze crisissituatie? Is deze samenwerking structureel goed ingeregeld? En hoe is het gesteld met de samenwerking op Europees niveau?

Antwoord

De drie genoemde ministeries werken al lange tijd nauw samen op dit dossier. In het feitenrelaas, dat in het Commissiedebat met de Vaste Kamercommissie Defensie op 17 augustus jl. aan de Kamer is toegezegd, zal nader worden ingaan op de samenwerking tussen de drie ministeries, als ook op de internationale samenwerking.

De leden van de SGP-fractie maken zich ook zorgen over het gebrek aan opvangplaatsen voor de verwachte asielinstroom. Het COA geeft aan binnen een aantal weken de volledige bezetting te zullen bereiken. Hoe beoordeelt u de situatie in de asielketen ten opzichte van de verwachte instroom als gevolg van evacuatie vanuit Afghanistan en de mogelijke instroom die op de langere termijn volgt als gevolg van de situatie in Afghanistan? Worden, ondanks de toenemende bezetting van opvangplaatsen, ten allen tijde ook de coronamaatregelen gewaarborgd, of komen deze hiermee in het gedrang? Hoe weegt u het maatschappelijk draagvlak en de beperkte opvangmogelijkheden in Nederland ten opzichte van de verwachte toename in asielinstroom? (Hoe) worden ook de effecten op de demografie in ons land en breder in de Europese Unie meegewogen? Vindt u dat hier een fundamentele discussie over moet plaatsvinden? En tot welke actie(s) brengt dit u?

Antwoord

Het COA biedt opvang en begeleiding met inachtneming van de geldende RIVM-richtlijnen. Alle inzet is erop gericht om iedereen met recht op opvang ook daadwerkelijk opvang te bieden. Ondanks lokale incidenten blijkt uit onderzoek²⁸ dat het maatschappelijk draagvlak voor de opvang van asielzoekers niet onder druk staat, en dat er zelfs positief wordt gedacht over hun komst. Wel bestaat het risico dat minder wenselijke opvangvormen, zoals (crisis)noodopvang, druk op de samenleving leggen en daarmee het draagvlak voor de opvang van asielzoekers ondermijnen. Daarom proberen we de inzet van (crisis)noodopvang te voorkomen.

²⁷ Het kabinet heeft het BNC-fiche over de Mededeling terrorismebestrijdingsagenda EU op 9 december 2020 aan uw Kamer verstuurd. Kamerstuk 22 112, nr. 3039

²⁸ <https://repository.wodc.nl/handle/20.500.12832/2332>

Migratie heeft een effect op de demografie in Nederland. Op 13 april jl. (Kamerstuk 35 570, nr. 59) heeft de Minister van SZW uw Kamer geïnformeerd over het rapport «Bevolking 2050 in beeld: opleiding, arbeid, zorg en wonen» toekomen, dat is opgesteld door het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI) met medewerking van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Dit rapport vormt het sluitstuk in de uitvoering van de motie van het lid Dijkhoff c.s., die tijdens de Algemeen Politieke Beschouwingen in 2018 is aangenomen.²⁹ In dit rapport is ook de rol van migratie bij demografische ontwikkelingen meegenomen. In de Kamerbrief is beschreven dat dit rapport een uitstekende biedt basis voor volgende kabinetten om vervolgstappen te bepalen.

²⁹ Kamerstuk 35 000, nr. 8, d.d. 21 september 2018.